

Museene er en underbrukt ressurs i bevaring av privatarkiv

Av Liv Ramskjær | 26.04.2016 10:05

KRONIKK: Museene forvalter en tredjedel av den samlede privatarkivbestand i landets bevaringsinstitusjoner. Likevel bærer ikke Riksarkivets privatarkivstrategi preg av at museene anses som sentrale samarbeidspartnere, mener kronikkforfatteren.

[\(/file/thumb/file/8/](#)

[834558&width=1000&height=1295&zwidth=1000&zheight=1295&x=500&y=650.png\)](#)

IKKE SENTRALE? Riksarkivets privatarkivstrategi bærer ikke preg av at museene anses som sentrale samarbeidspartnere, Liv Ramskjær, generalsekretær i Norges museumsforbund.

Foto: Ingrid Danbolt

Statistikken over omfanget av arkiv bevart i museene viser at museene er betydelige aktører i arbeidet med å bevare arkiv som dokumenterer samfunnsutviklingen lokalt og nasjonalt.

I «Til kildene! Kartlegging av regionale og lokale arkiv» (ABM#40, 2007) ble det understreket at «Museumssektoren er en viktig aktør i privatarkivarbeidet, og at museene forvalter nær en tredjedel av den samlede privatarkivbestand i landets bevaringsinstitusjoner. Det er først og fremst de kulturhistoriske museene som sitter på de store samlingene.» (s. 22)

UTFYLLER BILDET

Østfoldmuseene, Telemark Museum, Anno museum, Bergens Sjøfartsmuseum og Museum Nord er blant museene som topper statistikken over mengden med arkiv i samlingene. I tillegg til dette er Aust Agder museum og arkiv, Vestfoldmuseene og Opplandsarkivet betydelige arkivaktører som regnes som arkivinstitusjoner i statistikken. Rundt halvparten av museene som får sin støtte gjennom Kulturdepartementet er i større eller mindre grad involvert i bevaring av privatarkiv.

Museene spiller en viktig rolle i bevaringen av arkiv etter private bedrifter og virksomheter, organisasjoner og personer. Disse arkivene har ofte et lokalt eller regionalt preg, men mange museer forvalter også arkivmateriale etter bedrifter som har nasjonal karakter og dermed stor betydning for norsk historieforskning. Eksempler på dette er Industriarbeidermuseet som har arkivmateriale fra bedrifter som Elkem og Norsk Hydro, Norsk Teknisk Museum som blant annet har arkivene etter Hjula veveri, Ringnes bryggeri og Akers Mek. Verksted, rederiarkivene samlet i Aust-Agder museum og arkiv, Bergens Sjøfartsmuseum og Norsk Maritimt Museum. I tillegg har mange museer arkivmateriale som dokumenterer faste kulturminner, kulturlandskap og immateriell kultur. Flere av museene har tett kobling til folkemusikkarkivene og har betydelige samlinger med lyd- og intervjumateriale. Slike arkivsamlinger utgjør viktige supplement til de offentlige arkivene. Dermed bidrar de med å fylle ut helhetsbildet når det gjelder historisk dokumentasjon.

(/file/thumb/file/8/

834544&width=1000&height=751&zwidth=1000&zheight=751&x=503&y=378.jpg)

LITE PROFESJONELLE?

Som supplement til arkivfaglige institusjoner burde museene være attraktive partnere for Arkivverket. Men er de det? Riksarkivets privatarkivstrategi bærer ikke preg av at museene anses som sentrale samarbeidspartnere. Dette skyldes kanskje at flere ansatte innen Riksarkivet oppfatter og omtaler museene som lite profesjonelle i sitt arbeid med arkiv.

Resultatet blir derfor lett at: I stedet for å tenke på museumskollegene som viktige medspillere i bevaring av et bredt spekter av arkiv, blir museene én blant mange aktører som kan bidra når arkivverket har foretatt sin samfunnsanalyse, slik det er omtalt i SAMDOKs grunnlagsdokument. I flere regioner, som for eksempel Hedmark, Vest-Agder og Rogaland, finnes det imidlertid gode eksempler på at samarbeid mellom museum og arkiv fungerer godt og har resultert i flere bevarte og mer tilgjengelige arkiver.

UTFORDRINGER

Sentrale utfordringer som trekkes frem både i «Til kildene!», arkivstatistikken og enkelte museers samlingsplaner er; mangel på egnede lokaler til arkivene, lav ordningsgrad og dårlig tilgjengelighet, samt mangel på lesesal for brukere.

Ved hjelp av midler fra arkivstøtteordningen har situasjonen når det gjelder ordningsgrad og digital tilgjengelighet, bedret seg de siste åra. Dette har også ført til økt samarbeid mellom etablerte arkivinstitusjoner og museer. Kanskje har dette samarbeidet også bidratt til å bryte ned noen fordommer mellom museene og arkivinstitusjonene?

Gjennom ansettelse av arkivfaglig kompetanse, har flere museer de senere årene vist vilje til økt satsing på dette feltet. Ofte settes imidlertid arbeidet med privatarkiv under press fra konkurrerende behov fra andre deler av samlingsforvaltningen.

HVA MÅ TIL?

Hva må til for å styrke arbeidet med privatarkiv i museum?

En tydeligere anerkjennelse av at betydningen av arbeidet med privatarkiv er viktig, også i museene, er nødvendig. Ordningsarbeid er svært ressurskrevende og mange arkiv av nasjonal og regional verdi har ikke eiere som kan bidra med midler til dette. En støtteordning til ordningsarbeid er derfor et sentralt tiltak for å gjøre arkivene tilgjengelige. Økte driftsmidler til institusjoner som arbeider godt med arkiv, og ønsker å øke innsatsen på arkiv, kan være et egnet tiltak for å sikre videre utvikling i en slik retning. Kulturdepartementet kan også bidra ved å legge forholdene til rette for økt samarbeid mellom museum og arkiv. Ressurser til å øke magasinkapasiteten ved nybygg og tilbygg i museene – og i fulle arkiv – er annet tiltak som vil lette bevaring av viktig historisk forskningsmateriale. Politikerne må velge å satse på privatarkiv!

Kronikken er hentet fra papiirutgaven av Museumsnytt, nr. 2/2016.

Kontakt redaksjonen for abonnement (kr. 300, i året)

Se også svar fra Riksarkivet: Om museer og privatarkiv

(<http://www.museumsnytt.no/nyheter/om-museer-og-privatarkiv>)

Se også kronikken Lyden av Norge, (<http://www.museumsnytt.no/nyheter/lyden-av-norge>) av Ole Aastad Bråten i Museumsnytt nr. 2-2016

Se også svar på Lyden av Norge fra Riksarkivet; Folkemusikk mellom stoler (<http://www.museumsnytt.no/nyheter/folkemusikk-mellom-stoler>)

Se også artikkelen Haltende samfunnshukommelse

(<http://www.museumsnytt.no/nyheter/haltende-samfunnshukommelse>) fra Museumsnytt nr. 2-2016

Kommentarer
